

Chłop w literaturze niepodległościowej

Autor: Anna Mokrzycka

Data: 11 listopada 2017

W literaturze wielokrotnie podejmowane były ważne kwestie historyczne. Sytuacja Polaków w czasach zaborów oraz walka o niepodległość to jedne z najbardziej eksploatowanych tematów. A jakie postawy reprezentował chłop w literaturze niepodległościowej?

Prawdziwi patrioci czuli dumę i przywiązanie do symboli narodowych – o czym wielokrotnie wspomniano w literaturze.

Tematyka chłopska była bardzo popularna szczególnie w literaturze Młodej Polski. To na wsi w największym wymiarze zachowała się i przetrwała polska obyczajowość, tradycje i historia, wtedy gdy naszego kraju nie było na mapach świata. Ukuto nawet pojęcie ludomanii (chłopomanii), która polegała właśnie na zachwycie wsią. **To rolnicy wyjątkowo szanowali polskość, to w nich w pierwszej kolejności budziła się chęć odzyskania niepodległości.** A pisarze niejednokrotnie ogrywali rolę osób zagrzewających do boju o wolność.

Lekturą, która kojarzy się zarówno ze wsią jak i z walką o niepodległość jest „Wesele” Wyspiańskiego. Czytając utwór wyczuwamy nastroje panujące w czasach zaborów. Jednak ogólny wydzwięk może się niektórym nie spodobać. Wyspiański w ramach wiejskiego wesela ukazał

problemy inteligencji i chłopstwa – grup społecznych, które nie potrafiły porozumieć się w sprawie walki o wolność.

Niepodległość według Wyspiańskiego

Chłop st>Niepodległość według Wyspiańskiego

a ci starsi czują silną potrzebę walki.

„Wesele” jest bogato obleczone symboliką. Służy ona do zobrazowania tego, jacy w tamtych czasach byli Polacy, jak żyli, jak wyglądały ich domy. Niemal każda postać i rekwizyty, które się pojawiają, mają na celu coś wskazywać. Bohaterowie „Wesela” bawią się, ale są też pobożni i rozmyślają nad swoją historią. W wiejskiej chacie, w której odbywa się zabawa, wiszą obrazy, które pokazują dotychczasowe dokonania bohaterów narodowych. **Myśl o wolności jest ciągle obecna.** I tak uczestnicy wesela oglądają sceny, które mogą pobudzić do walki, chociażby „Bitwę pod Racławicami”. Narodowyzwoleńczych symboli w chłopskiej chacie jest więcej, na przykład złoty róg oznaczający suwerenność, zapowiedzieć obudzenia do walki, czy krzak owinięty słomą symbolizujący słomiany zapał narodu.

Chłop w literaturze był przedstawiany bardzo różnie. Jednym z przykładów ukazania dobrej postawy chłopca jest Czepiec z „Wesela” Wyspiańskiego.

Drogą do podtrzymania tematu niepodległości w dramacie są też rozmowy bohaterów. Wyspiański pokazuje jak różne panowały nastroje i jak odmienne były postawy Polaków. **Jedna z postaci –**

Czepiec – to chłop interesujący się polityką, dlatego też chętnie podejmuje temat z Dziennikarzem. Ten jednak szydzi z polityki i dziwi się, że Czepiec posiada tak szeroką wiedzę.

To on, chłop, reprezentuje najlepsze postawy, przede wszystkim zapał i energię. To on namawia Gospodarza do podjęcia powstańczej walki. W rozmowach Czepca Wyspiański ukazuje **problem walki o niepodległość – niechęć, niemoc mieszczaństwa i przeciwną postawę chłopstwa.** Zwłaszcza ci starsi czują silną potrzebę walki. Młodzi są słabi, zawodzą w najmniej odpowiednim momencie. **Chłopi, którzy są gotowi do walki,** jednak sami niewiele mogą zdziałać. Potrzebują przywódcy. Utwór nie kończy się optymistycznie, bo bohaterom – którzy przedstawiają tu cały naród – brakuje siły, by podjąć walkę narodowowyzwoleńczą. Popadają w letarg i zaprzeczają swoje szanse.

Chłop w literaturze różnie przedstawiany

Stanisław Kuczborski przedstawił chocholi taniec z „Wesela” (grafika z Teki Melpomeny)

Nie oszukujmy się jednak – zarówno w życiu jak i w książkach nie ma reguły, która powiedziałaaby, że chłop był zawsze dobry, a mieszczanin zły. Dlatego też znajdziemy w literaturze negatywne postawy mieszkańców wsi. W „Rozdziobią nas kruki, wrony” Stefana Żeromskiego, nieznanego z nazwiska chłop, jest postacią pozbawioną moralności. Nie widzi nic złego w ograbieniu zwłok powstańca **Szymona Winrycha.** Reprezentuje postawę zupełnie inną niż Czepiec z „Wesela”. Gdyby drugi człowiek, naród i odzyskanie wolności miały dla niego znaczenie, nie zachowałby się w taki sposób. A jego wręcz ten haniebnym czyn cieszy. Czy znajdziemy tutaj odpowiedź na pytanie,

dlaczego próby podjęcia walk o niepodległość kończyły się tak tragicznie? Być może – gdy nie ma zgody, nie ma możliwości wspólnej walki. **Szczególnie chłopci, źle traktowani przez „panów”, nie garnęli się do działania.**

Stefan Żeromski (Źródło: Wilhelm Feldman (1868-1919), Współczesna literatura polska 1880-1904, wyd. 1905).

Również Stefan Żeromski krytykował postawę chłopów. W powieści „Wierna rzeka” przedstawia wątek powstańczy bardzo mocno połączony z problematyką społeczną. Chłopi w tej historii uważają, że powstanie to sprawa osób wyżej urodzonych, nie angażują się w walkę. Gdy księżę Odrowąż zostaje ranny w czasie bitwy, nie otrzymuje pomocy od chłopów. Co więcej zmuszony jest ukrywać się, aby nie wydali go Rosjanom. Wrogo nastawieni do powstania chłopci mają jednak swoje racje. Czują się źle traktowani przez arystokrację, która walczy dla idei. **W tym samym czasie ubodzy rolnicy zmagają się z codziennością i mają problemy innego rodzaju.**

Ale motyw chłopca w literaturze ukazywał też jednostki zdolne do politycznej dyskusji na wysokim poziomie oraz wspólnej walki z zaborcą.

Dwie strony medalu

Głównym zadaniem literatury niepodległościowej było zagrzewanie Polaków do walki. Nie zawsze postaciami, które się do tego przyczyniały, byli chłopci. Czasami chłop w literaturze również posiadał negatywne cechy i nie zawsze postępował moralnie. Jednak faktem jest, że nawet dziś przywiązanie do ojczyzny i związek z tradycją najbardziej widoczny jest na wsi.

Wspomniane utwory pokazują jedno – to często wzajemne>Dwie strony medalu

my społeczne, w dużej mierze doprowadzały do trudności porozumienia się w sprawie walki o niepodległość. **Mimo tych i innych przeszkód potrafiliśmy znaleźć wspólną drogę.** Jedyną prawdziwą, dzięki której dziś możemy żyć, pracować i rozwijać się w Polsce wolnej. Dbajmy o to i pamiętajmy o tych, którym to zawdzięczamy.

Czy artykuł był przydatny?

Kliknij na gwiazdkę, by zagłosować

-
-
-
-
-

Submit Rating

Ocena 0 / 5. Liczba głosów 0

Na razie brak głosów. Możesz być pierwszy!